



ה' הסי' ה' פרשת פקודי - שקלים ה' ע"ח אדר ב' המשע"א ה' ג'יו"ן 210 ה' שנה ה' ה'

אין מזל לישראל ?

שמחת מחצית השקל, ריבוי השמחה בחודש אדר, ושמחת חתן וכלה – סוד הקיום שבשמחה

התורה (פרי שקלים תרמ"א) הוסיף **השפת אמת** את הדברים הבאים: "וגם עתה שאין לנו לא משכן ולא מקדש יש להרבות בצדקה בימים אלו. שעל ידי נדבת המשכן תיקנו ישראל את חטא העגל. **ולכן נתן הקב"ה נכסים לאדם שיוכל למצוא עזר גם בימי ירידה לתקן נפשו על ידי מעשה הצדקה. שכנגד מה שהאדם נותן מנכסיו בעבור רצונו ית', כן זוכה שיחזירו לו את המדרגות שנאבדו ממנו מחמת החטא.**"

ברם, אף לדברי השפת אמת שיש שמחה מיוחדת באדר, עדיין יש להבין מה הקשר בין שמחה זו לבין המזל המיוחד שיש לישראל בחודש זה, כי בגמי הנזכרת לעיל מבואר שיש קשר הדוק בין שמחת אדר לבין המזל שיש בו לישראל.

הריטב"א - בכל חדשי השנה אין מזל לישראל

חוץ פחודש אב וחודש אדר

ובביאור הענין נראה בהקדם דברי **הריטב"א** (תענית כט, ב) שהקשה כיצד אמרו שבחודש אדר מזל ישראל גובר ולעומת זאת בחודש אב אין מזלם מאיר, והרי "אין מזל לישראל" (שבת קנז, א) ואין הצלחתם של ישראל תלויה במזל. ותירץ שבכל חדשי השנה אין מזל לישראל **מלבד אדר ואב שבהם נגזר מן השמים שיש מזל לישראל ויהיו תלויים בו.** ובחודש אב נגזר שהמזל לא יהיה לטובה, ובחודש אדר נגזר שהמזל יהיה לטובה.

[ולפי זה יובן היטב **מדוע שמח המן על שנפל הפור בחודש אדר,** כי בחודש זה נגזר שיהיו ישראל נתונים תחת המזלות, ולכן סבר שכיון שמזלו שלו גובר, שהרי גידלו המלך מעל כל השרים, לא יוכלו ישראל לנצחו בתפילה ובזכויות, כי לא בזכות תלוי הדבר אלא במזל. אלא שלא ידע אותו רשע שבכלל הגזירה נקבע שאף שיהיו תלויים במזל יהיה מזלם אך לטובה].

והנה **הרמב"ם והשו"ע** השמיטו דין זה שמשנכנס אדר מרבין בשמחה, ואף השמיטו את דברי חז"ל שישראל ידון עם הנכרי באדר. וכתב **החתם סופר** (חי"א או"ח סי' קס) שטעם ההשמטה הוא משום שאין מזל לישראל, ואין לחודש אדר עדיפות משאר החדשים. אך לעיל הבאנו את דברי המג"א שפסק כן, וכ"כ **המשנ"ב** (שם סק"ח) **והכה"ח** (שם אות לא). ואם כן על כרחך לומר שהלכה כהריטב"א שבחודש אדר נגזר שיהיה מזל טוב לישראל. [ויש להדגיש שלפי זה נמצא שהמזל המיוחד לחודש אדר וריבוי השמחה שבו אינו מסתיים לאחר פורים, והוא ענין ששייך ונמשך

"משנכנס אדר מרבין בשמחה". כך דרשו חז"ל בשלהי **מסכת תענית** (כט, א), וכך נהגו לשיר ולומר מתחילת חודש אדר בכל תפוצות ישראל. ברם, יש לכל משכיל להתבונן לשמחה מה זו עושה? ולשם מה מרבין בשמחה, ומה בא להביע ריבוי שמחה זה. ואמנם **רש"י** במסכת תענית פירש ששמחה זו אינה מיוחדת רק לחודש אדר, אלא שבחודש אדר מתחילה תקופה מיוחדת של שמחה הנמשכת אף לחודש ניסן. וטעם השמחה הוא מפני שבחודשים הללו אירעו ניסים לישראל בפורים ובפסח.

אך **בספר 'פרי צדיק' לרבי צדוק הכהן מלובלין** (פרי"צ לרי"ח אדר אות א) הקשה, שהרי בגמי הנ"ל אמרו שכיון שמשנכנס אדר מרבין בשמחה "הלכך בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי לימצי נפשיה באדר דבריא מזליה", וכן כתב **המגן אברהם** (תרפו, ה) "משנכנס אדר מרבין בשמחה, ומי שיש לו דין עם עכו"ם ישפוט עימו באדר". ולכאורה לדברי רש"י מדוע ידון עימו דוק באדר ולא בניסן, והרי אף בו מזל ישראל גובר ומרבין בו בשמחה. ועל כרחך שריבוי השמחה מיוחד לחודש אדר בדוקא. ואם כן קמה וגם ניצבה הערתנו בדבר השמחה המיוחדת לחודש זה.

שמחת נדבת מחצית השקל נחקה לדורות

ואכן כתב **השפת אמת** (תענית, שם) שלולא דברי רש"י היה נראה יותר ששמחה זו שייכת דוקא לחודש אדר. וביאר זאת על פי דברי הגמי שם "**כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה**". ונמצא שחודש אב וחודש אדר שני הפכים הם. והיינו משום שבזמן בית המקדש, היה חודש אדר חודש של קיום הקרבנות והמקדש, כיון שבו היו ישראל תורמים את שקליהם לקרבנות, והיו עושים זאת בשמחה גדולה, וכמבואר בכתובים אצל המשכן בימי משה ואצל המקדש בימי דוד ושלמה שהתנדבו העם בשמחה רבה, וכידוע (שבת קל, א) ש"כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה עדיין עושין אותה בשמחה", וכיון שקבלו עליהם בשמחה את מצות מחצית השקל לנדבת הלשכה נחקה שמחה זו לדורות, והיא מתעוררת בכל שנה ושנה כשקוראים בתורה את פרשת שקלים.

וזהו שאמרו "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה", כי מיעוט השמחה באב הוא מחמת שנחרב בו המקדש ובטלו הקרבנות, ועל כן החודש ההפוך ממנו הוא חודש אדר שבו היה תוקף וקיום למקדש ולקרבנות. [ובפירושו על

בכל החודש כולו. וכעין זה כתב **השדי חמד** (מערכת חתן וכלה אות כא), שמה שכתב **בשו"ע** (וי"ד סי' קע"ט סעי' ב') שאין נושאים נשים אלא במילוי הלבנה, זהו רק בשאר חדשים, אך בחודש אדר דבריא מזלו אין קפידא בדבר].

כדי לבטא את רצוננו בביטול החורבן ממעטין

אנו בשמחה משנכנס אב

ומעתה יואר באור חדש ויקר מאמר חז"ל "משנכנס אדר מרבין בשמחה", כי בחודש אדר ישנה תקופה מיוחדת לישראל, שבה נגזר משמים שמזלם יפרח יאיר ויזרח בבחינת "וגבר ישראל". וכדי לתת תוקף וקיום להארה זו ולשאוב ממנה סיעתא דשמיא והצלחה לכל ימות השנה, שמחים אנו בחודש זה בתורה ובמצוות ועל היותנו עבדי ה', וככל שירבה האדם לשמוח בחודש זה, כך יזכה לקיום ושלמות לטובה בשאר חדשי השנה הגם שבהן אין לישראל מזל.

והיא היא הסיבה שבעטיה "משנכנס אב ממעטין בשמחה", כי חודש זה מסמל חורבן ותקלה, וכבר נתבאר בדברי **ספר "העיקרים"** לעיל שיש בכח השמחה לתת קיום ותוקף אף לדברים רעים, וכדי שלא לתת קיום לחורבן ממעטין אנו בשמחה, ובכך מבטאים אנו את רצוננו בביטול החורבן.

ויש להוסיף שלפי דברינו יוטעמו באופן נפלא דברי **השפת אמת** הנ"ל, שישראל שמחו ביותר בנדבת המשכן והמקדש. כי מלבד השמחה שבעצם המצוה, הרי שבשמחתם נתכוונו לתת תוקף וקיום למשכן ולמקדש, כי כל דבר שנעשה בשמחה מסוגל הוא להתקיים.

"הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר"

ונראה לחרוז פנינה נוספת בשרשרת דברינו. כי הנה ידוע ששם הדבר מעיד על תוכנו ומהותו. ולגבי השם **'אדר'** מצינו שדרשו **במסכת ביצה** (טו, ב) "הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר אדיר במרום ה'". ופירש רש"י שאדר' הוא מלשון קיום וחוזק. ואם כן הוא הדין לשמו של חודש אדר שמעיד על הקיום והחוזק שבו.

ומה נפלאו דברים אלה לאור מה שנתבאר עד עתה שבחודש אדר יש חוזק מיוחד לישראל עקב הגזירה שבו יהיה מזלם אך לטובה. ובפרט לאור השמחה המיוחדת שבו שנותנת קיום ותוקף לטובה זו לאורך כל ימות השנה, ולכן יאה ונאה לו השם **'אדר'**, שבו מאיר המזל בבחינת "וגבר ישראל".

באדר יש גזירה מן השמים שמזלם של ישראל

יהיה אך לטובה

ולפי זה יתיישב ענין נוסף, כי הנה אמרו **במסכת סנהדרין** (סח, ב) ש"מְעוֹנֵן" הוא מי שמחשב עתים ושעות, ואומר, "היום יפה לצאת לדרך", "מחר יפה ליקח מקח". ואם כן כיצד אמרו שמשפטו של ישראל נגד גוי לא יצליח באב שמזלו קשה לישראל, ויצליח באדר שמזלו טוב לישראל.

ותירץ **הגר"ע יוסף שליט"א בספר 'חזון עובדיה'** (פורים עמ' לא) בהערה) שלדברי הריטב"א הרי זה כמין חומר, שהרי גזירה היא מן השמים שבחודש אדר יהיה מזלם של ישראל רק על הצד הטוב, ובחודש אב יהיה להיפך, ואם כן אין זה שייך כלל לאיצטגונינות ולניחוש.

הר"י אלבו - השמחה היא סוד הקיום והשלימות

ולאור כל זאת יתבאר בס"ד ענין השמחה המיוחדת לחודש אדר, על פי מה שיסד **הר"י אלבו בספר העיקרים** (מאמר שלישי פל"ג) **שהשמחה היא הסיבה העיקרית לקיום ושלמות כל דבר וענין, בין לטוב ובין לרע.** וגם רשע אם יעשה את מעשהו הרע בשמחה יצליח בזממו ויעלה הדבר בידו. וביאר שזהו שנאמר בקלות שבמשנה תורה "כן ישיש ה' עליכם להאביד אתכם" דהיינו שהקב"ה יעורר שמחה בלב האויב בעשיית מעשיו הרעים, ועל ידי זה יצליח האויב להרע לישראל, ויענשו בזה על שעברו על מצוות התורה.

ונמצא שהשמחה היא סוד הקיום והשלימות, וכשיעשה האדם פעולה טובה וישמח בעשייתה ודאי הוא שתתקיים וחפץ ה' יעלה בידו. ואין שיעור לדבר, כי ככל שירבה לשמוח על הזכות בעשיית הפעולה הטובה ההיא, כן ירבה ויתחזק תוקף קיומה, והוא מן הדברים שאין להם שיעור.

[וכתב **ה'שם משמואל'** (פרי כי תבא תרי"ע) שזהו טעם המצוה לשמח חתן וכלה, כי עיקר הברכה היא שיהא בנינם בנין עדי עד [וכפי שביארנו זה מכבר, שפירוש האיחול **"בית נאמן"** היינו בית שיתקיים לעולם (ראה במפרשים על שמואל א' פכ"ה פכ"ח, וכן במ"א פ"יא פ"יח). וראה עוד **במאמרי 'שמחם בבנין שלם'** (מאמר א') שהרחבנו בזה], וכדי שיזכו לזה יש להם לשמוח ככל היותר בשמחת הנישואין,

העלון מוקדש להצלחת ר' יהודה דגנה הי"ו. ויצחק ודייזי רבקה קקון וילדיהם הי"ו.
ולרפואת ברוך בן אליס, ואסנת מזולי בת בלה קלייר.

🕎 🕎

העלון מוקדש לע"נ: ר' בנימין בן משה ז"ל ♦ אהרן בן יחיא מעברי ז"ל ♦ יחזקאל בן ג'ולית ז"ל למשפחת דגמי ♦ הרב עובדיה בן יעקב ז"ל ♦ שלמה בן מרים ז"ל ♦ מאור בן צביה ז"ל ♦ יצחק בן טאוס סלמי ז"ל ♦ מרת סרח (שרה) בת רחמה ע"ה ♦ מרת צביה בת סרח ע"ה ♦ מרת רחל בת סאלחה ע"ה ♦ מרת נאו'ה בת תאג'ה ע"ה ♦ אבלין בת איבון ע"ה ♦ מרת וואסינה בת סולטנה ע"ה ♦ ת.נ.צ.ב.ה

קורא נכבד!

עלון זה מופץ בעותקים רבים בארץ ובעולם, אם ברצונך לזכות בהפצת תורה לאלפי קוראים מידי שבת, ולהקדיש את העלון למשך חודש או שנה או באופן חד פעמי לברכה להצלחה ולרפואה או להבדיל לע"נ נא פנה לפרטים בטל' הנ"ל

שיעורי הרב המחבר שליט"א בעיר רחובות: בימים א' עד ה' שיעור בגמרא הלכה ומוסר ככולל "שערים המצויינים" (רח' הרוא"ה 17) בין השעות 10:30 - 11:30, וכן 15:30 - 16:30. ובמרכז הרוחני "דרכי אמונה" רח' ויג' 2 (מעל 'ברכת השם') ביום רביעי בין השעות 20:00 - 21:15 שיעור במסכת ברכות וכן מוסר ודרוש. וביום חמישי באותם שעות שיעור ב'אור החיים' הקד' על הפרשה (תפילת ערבית לאחר השיעורים).
טל' לתיאום דרשות ושיעורים - 050-4191861